

**Overdracht dossier 'Rapport
Airport'
een nieuwe belevenis aanbevelingen voor
de nieuwe CRO**

project

713

datum

27 februari 2009

status

eind rapport

opdrachtgever

CMLR

Inhoudsopgave

1	<i>Inleiding</i>	1
2	<i>Scope als strategische onderbouwing</i>	3
2.1	Achtergronden	3
2.2	Opties voor de scope	5
2.3	Visie van de commissie op de scope	7
2.4	Aanbeveling	7
3	<i>Opzet en functioneren van de toekomstige CRO</i>	8
3.1	Aanbeveling	14
4	<i>Aanbevelingen ter implementatie</i>	16

Bijlage 1 : Toelichting op het Tripl-P-model

Bijlage 2 : Sheets workshop R'dam Airport

1 Inleiding

Rotterdam Airport is een moderne luchthaven voor zakelijk en vakantieverkeer. De luchthaven heeft zijn bestaansrecht inmiddels bewezen. Jaarlijks maken meer dan een miljoen reizigers gebruik van de luchthaven. De luchthaven ligt in dichtbevolkt gebied. Er zijn positieve en minder positieve aspecten; de luchthaven biedt werkgelegenheid en is een economische drager in de regio, maar veroorzaakt ook overlast voor omwonenden.

Exploitanten, bestuurders, gebruikers en omwonenden van de luchthaven treffen elkaar in de Commissie Milieuhygiëne Luchtvaartterrein Rotterdam (CMLR). Om goed in te spelen op interne en externe ontwikkelingen (waaronder de komst van nieuwe wet- en regelgeving) evalueert de commissie op dit moment haar samenstelling en werkwijze. Awareness heeft in fase 1 en 2 van het project 'Rotterdam Airport, een nieuwe belevenis' hiervoor aanbevelingen gedaan. In de derde fase gaat het om de concrete uitwerkingen. Het te bereiken doel voor deze fase is tweeledig, namelijk bijdragen aan:

1. een goed functionerende gezaghebbende commissie die adviezen geeft die er toe doen, en
2. een nieuwe beleving van de luchthaven, waardoor de gepercipieerde hinder sterk is afgenomen.

In deze fase worden de aanbevelingen uit fase 1 en 2 uitgewerkt in de richting van de genoemde doelen. Samengevat luiden de aanbevelingen:

- Investeer in kennisoverdracht en themabijeenkomsten over onder meer regels en procedures. Wat mag en hoe wordt er gehandhaafd?
- Ontwikkel een gezamenlijk toekomstperspectief en betrek de omgeving daarbij
- Verbreed het werkkterrein van de commissie tot de terreinen die binnen het toekomstperspectief vallen
- Vergroot de slagkracht van de Commissie door getrappt overleg (ambtelijk, resp. bestuurlijk) en een hogere organisatiegraad van de omwonenden
- Investeer in nog meer hinderbeperkende maatregelen en maak afspraken over de verdeling van de (geluid)winst

Concreet heeft Awareness in de derde projectfase in nauw overleg met de commissie een drietal producten uitgewerkt. Dit betreft:

1. een overdrachtsdocument voor de toekomstige CRO, als advies over samenstelling en functioneren,
2. een programma voor hinderbeperkende maatregelen en
3. een communicatieplan voor kennisoverdracht.

Leeswijzer

Dit document is de uitwerking van het eerstgenoemde product. Het beschrijft in hoofdstuk 2 de gewenste scope als strategische onderbouwing van de werkwijze van de commissie. Hoofdstuk 3 geeft op basis daarvan de praktische uitwerking voor de opzet en het functioneren van de toekomstige commissie. Hoofdstuk 4 sluit af met concrete aanbevelingen over de implementatie van de voorstellen in dit rapport.

2 Scope als strategische onderbouwing

Voordat concrete aanbevelingen kunnen worden gedaan voor de toekomstige werkwijze van de commissie is een eenduidig beeld over de richting waarin de commissie zich zal (moeten) ontwikkelen gewenst. De gewenste scope bepaalt immers hoe smal of breed de commissie haar aandachtsgebied zal definiëren. Een gedeelde en gedragen scope voorkomt misverstanden en geeft focus bij het vorm geven van de toekomstige commissie. Dit onderwerp is besproken tijdens een workshop met commissieleden op donderdag 18 september 2008.

De vraag doet zich nu voor hoe een dergelijke verbreding geïnterpreteerd moet worden:

- Wat zijn de relevante onderwerpen?
- Waar ligt het onderscheid tussen wat onderwerp van aandacht van de commissie is en wat van de afzonderlijke geledingen is waaruit de commissie is samengesteld?
- Ziet de commissie deze onderwerpen als losse issues of wil zij ze in een samenhang bezien?
- Hoe breed of diepgaand zal de commissie zich met deze onderwerpen bezighouden?
- Hoe traditioneel of hoe vernieuwend wil de commissie met deze onderwerpen aan de slag?

Oftewel: wat is de scope en waar ligt de begrenzing?

Voor het antwoord op deze vraag gaan we in dit hoofdstuk in op de:

- achtergronden die van invloed zijn op de scopebepaling,
- opties voor een scope die voor liggen,
- visie die de huidige commissie op de toekomstige scope heeft en
- aanbevelingen die op grond van het bovenstaande zijn te geven.

2.1 Achtergronden

Wet- en regelgeving

Met de komende aanpassing van wet- en regelgeving voor luchthavens komt een verbreding van onderwerpen van de commissie in het vizier. Zo gaan externe veiligheid en ruimtelijke ordening tot de aandachtsgebieden behoren.

De commissie heeft tot taak om door overleg tussen de in de Wet luchtvaart/RBML bedoelde betrokkenen een gebruik van de luchthaven te bevorderen dat zoveel mogelijk recht doet aan de belangen van die betrokkenen en hierover adviezen uit te brengen aan de minister.

Functioneren van de commissie

Onder de huidige omstandigheden is de praktijk dat de commissie in hoge mate met geluid als aandachtsbepalend hinderaspect te maken heeft. Voor een

commissie milieuhygiëne ligt echter een bredere focus op alle hinderbeperkende maatregelen voor de hand. Hier is al aandacht voor binnen de commissie.

Bij de evaluatie van de werkwijze van de commissie zijn uit fase 1 en 2 van dit project aanbevelingen naar voren gekomen over onder meer de samenstelling en het functioneren van de commissie in de toekomst. Deze aanbevelingen zijn in lijn met de beoogde verbreding. Tevens is door een aantal partijen de wens tot verbreding naar duurzaamheidsthema's aangegeven.

De commissie heeft de afgelopen jaren al een ontwikkeling in de goede richting doorgemaakt. Deze ontwikkeling brengt met zich mee dat de scope al duidelijk verandert. Het accent verschuift van een geluidgerelateerde klachtencommissie naar een commissie waarbinnen de geledingen de complexe onderwerpen in samenhang wil beschouwen. Onderstaand beschrijven we deze ontwikkeling onder de noemer: 'Wat was – Wat is – Wat wordt'.

Wat was: de single issue benadering

In de situatie dat de commissie nog alleen (aandacht voor) geluidsklachten als legitimatie voor haar bestaan had lag het hanteren van het conflictmodel voor de hand. Bewoners (meestal) hebben het gevoel met hun klachten over geluidsoverlast te moeten opboksen tegen grotere, machtigere instituties als de luchthaven of de overheid. Zij willen aandacht voor de door hen ervaren problemen en kiezen voor een *single issue* benadering om oplossingen door middel van conflict af te dwingen (conflictmodel). Een afhoudende houding van andere partijen draagt dan al snel bij aan escalatie.

Wat is: de multi issue benadering

Met het verbreden van de scope neemt het aantal onderwerpen dat aandacht van de commissie vraagt toe. Dat stelt zwaardere eisen aan het functioneren van de commissie, omdat:

- meer onderwerpen meer potentiële spanningspunten met zich meebrengen, waarmee moet worden omgegaan;
- meer onderwerpen commissieleden niet in gelijke mate zullen binden en boeien, waardoor verschillen in betrokkenheid ontstaan;
- meer onderwerpen meer kennis vergen bij commissieleden om oplossingen te kunnen beoordelen;

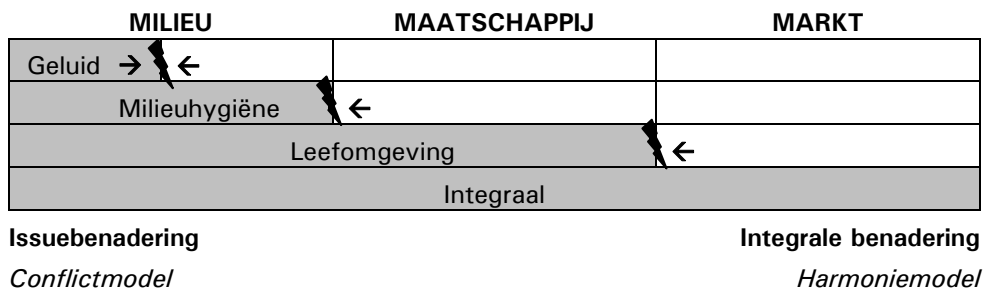
Om professioneler met deze zwaardere eisen om te kunnen gaan ontstaat bij de commissie behoefte aan betere samenwerking en open afstemming. Dat kan alleen gedijen in een sfeer van onderling vertrouwen. Omdat de onderlinge verhouding van oorsprong is gebaseerd op het conflictmodel, loopt elk onderwerp het risico een potentieel conflictpunt te zijn. En dat ondermijnd juist het onderling vertrouwen.

Wat wordt: de arena-benadering of de integrale benadering

Bij verdere professionalisering zal de commissie een keuze moeten maken tussen het aanhouden van het conflictmodel of het overstappen op het harmoniemodel.

- In het conflictmodel werkt de commissie als een arena, waar compromissen bevochten moeten worden. De professionalisering bestaat hier uit het komen tot een afsprakenstel hoe om te gaan met spanningspunten (Angelsaksische model).
- In het harmoniemodel zoekt de commissie wegen om op een minder polariserende werkwijze met elkaar om te gaan. De commissie is een platform waar de geledingen elkaar treffen, standpunten en belangen uitwisselen en in goed overleg op basis van wederzijds begrip en onderling respect tot integrale oplossingen komen (Rijnlandse model).

Te onderscheiden issues komen voort uit de domeinen milieu, maatschappij en markt. Denk bijvoorbeeld aan de respectievelijke onderwerpen geluid, ruimtegebruik en economische rentabiliteit. Vanuit de issuebenadering loopt de commissie het risico dat spanningen op de grensvlakken van elk van deze domeinen het wantrouwen aanwakkeren en het samenwerken frustreren. Bij de integrale benadering staat vertrouwen voorop en is samenwerken juist het uitgangspunt. Spanningen worden dan onderling opgelost. Figuur 1 geeft dit schematisch weer.

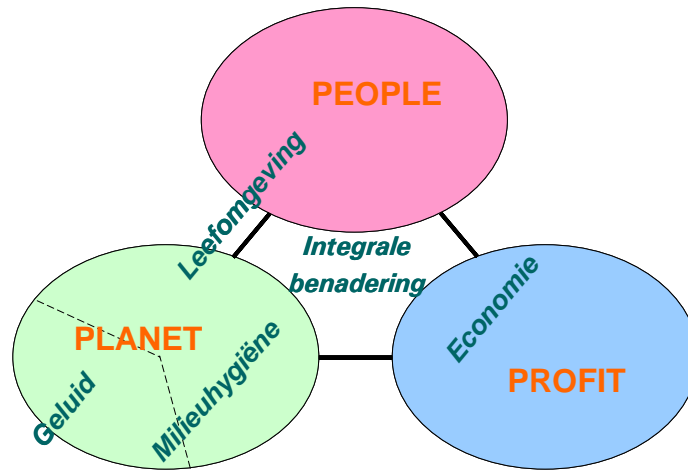
Figuur 1: Omgangsmodel, toegepast op het werkkterrein van de commissie.

Duidelijk is dat de commissie enkele 'smalle' opties inmiddels al achter zich laat. Er dient zich nu een moment aan waarop de commissie een keuze moet maken in het principiële werkmodel dat zij hanteert.

2.2 Opties voor de scope

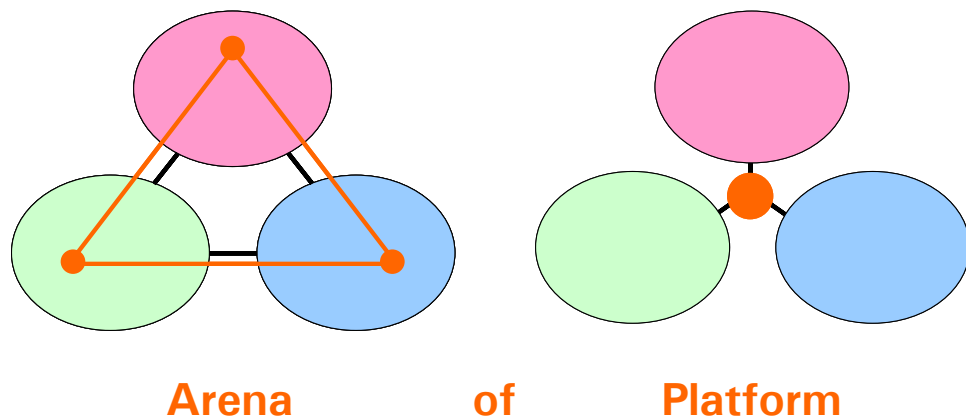
Een voorbeeld van een model waar bovenstaande keuze eerder al is uitgedacht is het *Triple-P*-model, waarmee het begrip duurzaamheid wordt onderbouwd. Dit model biedt voor de scope van de commissie een bruikbaar kader. Daarom lichten we dit model onderstaand toe.

Duurzaamheid is het streven om in ons handelen de belangen van hier en nu in balans te brengen met die van daar en straks.¹⁾ Dit is te bereiken door een gelijkwaardige afweging van de belangen van milieu, samenleving en de economie: *Planet, People, Profit*. Daartoe positioneert men duurzaamheid *tussen* deze belangen, als een verbindend integraal afwegingskader. Figuur 2 vertaalt dit principe naar het werkveld van de commissie (Zie bijlage 1 voor een toelichting). Het begrip duurzaamheid is daarbij vervangen door 'integrale benadering'.

Figuur 2: Het duurzaamheidsmodel (Triple-P), toegepast op het werkveld van de commissie.

Als we het duurzaamheidsmodel nog een stap door trekken naar de gewenste scope voor de toekomstige commissie, dan is de arenabenadering en de integrale benadering als volgt hierin te plaatsen:

Figuur 3: De positionering van de toekomstige commissie als arena of platform

¹⁾ Zo mag het vervullen van de behoeften van bijvoorbeeld een hedendaagse Nederlander niet ten koste gaan van ontwikkelingsmogelijkheden van de derde wereld of van toekomstige generaties.

Voor de scope betekent voorgaande dat de commissie zal moeten kiezen of zij bestaat uit een verzameling van 'issueverdedigers' of een platform van 'integrale belangenafwegers'.

2.3 Visie van de commissie op de scope

Het is aan de commissie een visie te ontwikkelen hoe de wettelijke adviestaak aan de minister concreet worden ingevuld. De keuzes die hierbij gemaakt worden zijn van invloed op hoe de commissie haar werkzaamheden gaat vormgeven qua opzet en functioneren.

Dit onderwerp is besproken tijdens een workshop met commissieleden op donderdag 18 september jl. Bij die gelegenheid stond naast de scope ook de onderwerpen hinderbeperkende maatregelen en wensen voor het overdrachtsdocument centraal.

Tijdens de workshop hebben de commissieleden met elkaar verkend naar welke scope hun voorkeur uitgaat en waar de begrenzing van die scope ligt. De meerderheid van de deelnemers had een voorkeur voor de variant, waarbij een integrale benadering op basis van wederzijds begrip en onderling respect voor gemeenschappelijke en individuele belangen. Een minderheid van de deelnemers benadrukte het 'utopisch karakter' van die variant en koos er liever voor de spanning die tussen belangen van milieu, samenleving en economie als gegeven realiteit aan te nemen. De uitwerking van de workshopgroepen is opgenomen in bijlage 2. Onderstaand zijn de uitkomsten in het kort weergegeven.

Conclusies workshop 'Rotterdam Airport, een nieuwe belevenis'

- Voorkeur met kanttekening (meerderheid/minderheid) voor integrale benadering als scope;
- Overeenkomstig verbreden van het programma Hinderbeperkende maatregelen met integrale actiepunten;
- Goed borging van positie burgers als 'zwakkere' partij (expertise, organisatiegraad);
- Communicatie is cruciale factor om het proces goed te laten lopen (intern en extern).

2.4 Aanbeveling

Awareness beveelt aan te kiezen voor het platformmodel, maar wel garanties in te bouwen voor de arenabenadering als terugvaloptie. Daarmee behelst de verbredingsopgave het vinden een gezonde balans tussen spanning en harmonie. Dit gaat niet zonder respect en vertrouwen. Communicatie is de smeerolie in dat proces. In het volgende hoofdstuk werken we dit nader uit in aanbevelingen voor de opzet en het functioneren van de commissie.

3 Opzet en functioneren van de toekomstige CRO

Uit de evaluatie van 2007 van de huidige commissie en als gevolg van de komst van de RBML (Regelgeving Burgerluchthaven en Militaire luchthaven) zijn aanbevelingen voortgekomen over de opzet en het functioneren van de toekomstige CRO. Aan de hand van deze aanbevelingen hebben de commissieleden tijdens de workshop van 18 september 2008 gediscussieerd over wat zij aan de toekomstige commissie CRO willen meegeven. De vraagstelling daarbij was:

Welke suggesties hebben we voor onze opvolgers ten aanzien van:

- voorstellen ter nadere invulling van de aanbevelingen en
- adviezen op basis van de eigen ervaring

De uitkomsten van de discussie in de workshopgroepen is weergegeven in bijlage 2. De suggesties van de commissieleden zijn meegenomen en verder aangevuld in de aanbevelingen voor de opzet en het functioneren van de toekomstige commissie in dit hoofdstuk.

Verhouding van deelnemers onderling

Onderscheidt niveaus van betrokkenheid, met daaraan gekoppeld verschillen in niveaus van invloed.

- **Meebeslissen:** belangenvertegenwoordigers met mandaat
Dit zijn de vertegenwoordigers van de directe lokale/regionale belanghebbenden, die permanent deel uitmaken van de commissie en uit dien hoofde invloed hebben.
- **Meedenken:** expertisebronnen met opdrachtrelatie
Dit zijn experts, die op grond van hun deskundigheid een vaste of tijdelijke verbintenis met de commissie of werkgroepen van de commissie hebben. Zij kunnen meedenken, voorstellen doen, advies geven, maar hebben geen medebeslissingsbevoegdheid. Zij zijn bij keuzemomenten toevoorders.
- **Meepraten:** actieve doelgroepen en afhankelijkheidsgroepen
Dit zijn actoren die actief willen meepraten en voor de commissie van belang zijn omdat zij tot de doelgroep behoren (bewoners, bedrijven, etc.) of omdat de commissie een afhankelijkheidsrelatie met hen heeft die anders is dan bij de meebeslissers en meedenkers (dit betreft bijv. overheden in hun andere rol, ad hoc experts). De commissie stelt zich open op om signalen van buiten op te kunnen vangen. Het is aan de commissie(leden) zelf te bepalen wat zij met deze informatie kan doen.
- **Meeweten:** passieve doelgroepen en afhankelijkheidsgroepen
Idem als voorgaande, die de commissie wel van belang acht om te informeren, maar die niet de behoefte hebben zelf actief te participeren. Zij zijn te bedienen via het communicatieplan, pers- en publiciteitsbeleid, etc.

Samenstelling van de commissie

Op grond van de Wet bestaat de commissie uit vertegenwoordigers van de volgende geledingen:

- a. gemeenten waarin het beperkingengebied geheel of gedeeltelijk is gelegen,
- b. de exploitant van de luchthaven,
- c. de verlener van luchtverkeersdienst voor zover op de luchthaven van toepassing, en
- d. omwonenden van de luchthaven.

De commissie kan tevens bestaan uit vertegenwoordigers van rechtspersoonlijkheidbezittende gebruikersorganisaties of milieuorganisaties. Daarnaast heeft de commissie een onafhankelijk voorzitter en een secretaris.

Om de platformrol goed in te kunnen vullen zal de commissie bestaan uit een kern van vaste leden (en hun plaatsvervangers), die tot de meebeslissers zijn te rekenen. Om deze vaste leden in hun rol met specialistische expertise te ondersteunen stelt Awareness voor de commissie aan te vullen met agendaleden uit de regionen van de meedenkers. In bijlage 3 is een tabel opgenomen met een voorstel voor concrete invulling van de (vaste en agenda-) commissiezetels.

Vaste (plaatsvervangend) leden van de commissie: de meebeslissers

Dit zijn vertegenwoordigers met recht van meebeslissen van de belangenpartijen uit de sectoren.

- sociaal-maatschappelijke belangen:
  - bewoners
  - gemeenten als bevoegd gezag RO
  - gemeenten als maatschappelijke vertegenwoordiger
  - Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL)
  - niet-luchthaven gerelateerde bedrijvigheid in de regio
- milieubelangen:
  - milieugroeperingen (ZMF, etc.)
  - gemeenten als bevoegd gezag milieu
  - geluid, landschap, ...
- economische belangen
  - Rotterdam Airport
  - vliegmaatschappijen
  - luchthaven gerelateerde bedrijvigheid
  - KvK

Agendaleden: meedenkers

- experts met langdurig gewenste specifieke deskundigheid, al dan niet op opdrachtbasis. In bijlage 3 is een tabel opgenomen met een voorstel voor concrete invulling van de commissiezetels voor agendaleden. Te denken is aan organisaties uit niet door de Wet genoemde geledingen, zoals:

- Ministerie van VenW
- VROM Inspectie Milieuhygiëne Z-W
- Provincie Zuid-Holland
- DCMR
- experts van ondersteunende faciliteiten (secretariaat, communicatie, etc.)
- opdrachtnemers met kortstondig gewenste specifieke deskundigheid
  - ad hoc in te huren expertise
  - ad hoc in te huren ondersteuning

Omvang van de commissie

Awareness stelt voor de in de toekomst naar een verdeling te streven van maximaal 15 vaste (plaatsvervangend) leden en maximaal 5 agendaleden. Dit getal is geen hard gegeven, maar een streefwaarde. Gebaseerd op het gegeven dat met maximaal 15 mensen nog efficiënt is te vergaderen. Dit getal kan worden gerealiseerd door kritisch te zijn op wie 'met recht' deelneemt aan het overleg, op het principe van specialisatie – zeker met de toekomstige verbreding van de commissie – niet en een efficiënt ingedeelde overlegagenda.

Hun rol t.o.v. commissie en partij die zij representeren

Vaste leden:

Vaste leden hebben op uitnodiging van de voorzitter zitting in de commissie. Dit is (mede) op grond van het feit dat zij een bepaalde belangengroep vertegenwoordigen. Hoewel zij niet langs 'democratisch weg' hun achterban representeren, is helderheid over hun mandatering uiterst gewenst. Het is van eminent belang voor het vertrouwen binnen de commissie dat leden van elkaar precies weten wat ze aan elkaar hebben. Hiervoor moet de commissie standaarden uitwerken, waarmee de geledingen naar elkaar duidelijkheid kennen verschaffen over hun mandaat. Wij stellen twee standaarden voor: een voor reguliere organisaties en een voor 'ongeorganiseerde' ²⁾ belangengroeperingen:

- Reguliere organisaties vaardigen een commissielid en een plaatsvervanger af die gemandateerd is namens de organisatie. Dit mandaat wordt bevestigd in een brief, waarin afspraken worden bevestigd over hoe wordt omgegaan met last of ruggespraak achteraf: de vertegenwoordigers moet wel wat ruimte hebben als commissielid.
- Ongeorganiseerde belangenvertegenwoordigers wijzen een commissielid en een plaatsvervanger aan die gemandateerd wordt de belangen namens de achterban te behartigen. De achilleshiel is hier de geloofwaardigheid van het mandaat vanuit de achterban. De commissie ontwikkelt hiervoor criteria, die zij als voldoende waarborg beschouwd, bijvoorbeeld het organiseren van de

---

²⁾ De term 'ongeorganiseerden' slaat op de huidige situatie. Het zal duidelijk zijn dat als deze belangengroep op basis van een standaard deelneemt zij in zekere mate georganiseerd zal zijn.

achterban in een belangenvereniging. De geleding draagt zelf zorg voor een open en transparantie procedure.

Vaste commissieleden hebben rechten (belangenvertegenwoordiging, meebeslissingsrecht, presentiegelden) en plichten (horen en terugkoppelen achterban, platformkeuze verdedigen). Om de platformfunctie van commissie mogelijk te maken wordt in de mandateringsbrief ingestemd met het principe dat afgevaardigde (plaatsvervangend) leden gerechtigd zijn in commissieverband mede te beslissen, tenzij tijdens de commissievergadering op een specifiek onderwerp een duidelijk voorbehoud wordt gemaakt ten aanzien van consultatie van de organisatie, c.q. achterban.

Agendaleden:

Representeren alleen zichzelf of hun organisatie. Zij wonen alleen de commissievergadering bij als hun expertise aan de orde is. Kunnen vanuit hun expertise toelichten, verklaren, vragen beantwoorden en advies geven, maar daarbuiten reikt hun invloed niet. Zij ontvangen een vergoeding op grond van een opdracht of vooraf afgesproken presentiegelden. Zijn niet gehouden aan platformstandpunten.

Onafhankelijk voorzitterschap

De voorzitter van de commissie wordt door de minister benoemd. De voorzitter benoemd op zijn/haar beurt de overige commissieleden, op voordracht van het orgaan of de organisatie die het lid vertegenwoordigt.

Het profiel van een onafhankelijk voorzitter is als volgt te beschrijven:

- boven partijen staand
- empathische vermogen
- geen inhoudelijke inbreng, alleen gericht op evenwicht in proces en relatie
- affiniteit met de inhoud en met het (maatschappelijk) belang van het onderwerp
- ervaring met complexe processen met meerdere belangengroeperingen
- ruime bestuurlijke ervaring en het vermogen partijen te binden, ook bij spanning
- uitgebreid netwerk, zeker binnen overheid en luchtvaartsector
- mag voortkomen uit de gelederen van de commissie, maar mag geen eigen belangen c.q. sectorbelangen vertegenwoordigen
- moet door voltallige commissie/ alle geledingen binnen de commissie aanvaard worden.

Overeenkomstig dit profiel zal een onafhankelijk voorzitter gezocht moeten worden onder kandidaten die geen binding (meer) hebben met een van de in de commissie vertegenwoordigde geledingen of uit een organisatie van algemeen

belang. Te denken is aan onafhankelijke professionals uit de adviessector, (oud-)bestuurders van maatschappelijke organisaties of bestuurders van overheden zonder inhoudelijke, formele bevoegdheden ten aanzien van de commissie.

Professioneel secretariaat

De commissie heeft ter ondersteuning een uitvoerend secretariaat nodig. Het profiel van het secretariaat is als volgt te beschrijven:

- boven partijen staand
- faciliterend vermogen
- inhoudelijke inbreng alleen gericht op beeld- en oordeelsvorming ten behoeve van een evenwichtige belangenafweging door de commissiegeledingen
- affiniteit met de inhoud en met het (maatschappelijk) belang van het onderwerp
- mag voortkomen uit de gelederen van de commissie, maar mag geen eigen belangen c.q. sectorbelangen hebben
- moet door voltallige commissie/ alle geledingen binnen de commissie aanvaard worden.

In het overleg van de secretarissen van de commissies-28 is door de provincies het aanbod gedaan de secretariaatsfaciliteiten ook in de toekomst te blijven verzorgen.

Werkprogramma

Door het bredere onderwerpen- en takenpakket van de toekomstige commissie is met het oog op efficiënt en effectief vergaderen een goede overzicht van de werkzaamheden gewenst. Hiertoe wordt jaarlijks een werkprogramma voor de commissie vastgesteld. Dit werkprogramma beschrijft:

- de onderwerpen die de commissie dat kalenderjaar agendeert;
- de doelen die de commissie daarbij afsprekt;
- de instelling en samenstelling van subcommissie of werkgroepen;
- de planning van reguliere overleggen en afgesproken activiteiten van de commissie.

Programmacommissie

Een programmacommissie bereidt zowel het jaarlijkse werkplan als de reguliere overleggen van de commissie voor. In de programmacommissie heeft namens elke geleding in de commissie een vast lid zitting. Agendaleden maken in principe geen deel uit van de programmacommissie. Zij kunnen incidenteel worden uitgenodigd, indien hun expertise gewenst is.

Professionalisering

Het professionele niveau van het platform vergt specifieke vaardigheden van leden om hun rechten en verplichtingen goed te kunnen uitoefenen. Dit betreft

aspecten als: communicatie, conflicthantering, afsprakenkader. Het professioneel opereren van de commissie moet geborgd worden door training en afspraken. Daarom doorlopen de vaste leden van de commissie – naast eventuele bijeenkomsten voor inhoudelijke kennisuitwisseling – een gezamenlijk trainingstraject dat is gericht op professionele samenwerking. Hiervan maakt onderdeel uit:

- kennismakingsdag:
een programma met de kenmerken 'geen inhoud, beperkt proces, veel relatie'
- communicatiedag:
een programma met beperkt training van communicatieve vaardigheden en veel uitwisseling van communicatiespelregels die men wil aanhangen
- platformdag:
een programma gericht op reflectie: niet op de inhoud, maar op proces en relatie.

Opzet van de professionalisering:

Het eerste jaar doorloopt de commissie bovenstaande trainingsprogramma, in de volgende jaren volgt – bij wijze van onderhoud – minimaal 1 keer per jaar een 'heidessessie'. Deze dagen kan de commissie voor een optimaal resultaat het best door externe procesbegeleider laten verzorgen.

Onafhankelijkheid van deze procesbegeleider maakt dat deze bij escalatie van spanningen ook buiten het professionaliseringstraject als extern procesbegeleider is in te zetten.

N.B.: lengte van de dagen is afstemmen op wat reëel is in de agenda's van betrokken leden. Voor relatie (kennismakingsdag) is het belangrijk wel substantieel de tijd uit trekken.

Verschillen in organisatiegraad

Ondanks voorgaande voorstellen voor professionalisering zullen zich binnen de commissie altijd verschillen voordoen in het vermogen professioneel te operen. Daarbij gaat het niet zozeer om verschillen in kennis en ervaring, maar om verschillen in organisatiegraad. Zo is de slagvaardigheid van een bepaalde geleding bijvoorbeeld afhankelijk van het wel of niet ter beschikking hebben van een ondersteunend apparaat (figuurlijk, bijvoorbeeld professionele arbeidskrachten; letterlijk, zoals ICT-faciliteiten). Ook in dit opzicht moet er aandacht zijn voor een evenwichtige samenstelling van de commissie. Daarbij is het van belang dat de vertegenwoordiging van elke geleding van voldoende 'gewicht' kan zijn om goed gehoord te kunnen worden.

Een van de geledingen waarvoor op dit punt tijdens de workshop van 18 september aandacht is gevraagd betreft de bewonersvertegenwoordiging. Bewonersgroeperingen hebben niet veelal niet de beschikking over een ondersteunend apparaat en zijn niet altijd in alle gevallen vertrouwd met

professionele vergadercircuits. Het kan hen helpen als zij getalsmatig sterker vertegenwoordigd zijn als tegenwicht voor hun geringere 'technische' expertise en organisatiegraad. Dit, met name met het oog op de rol van de toekomstige commissie als platform voor uitwisselen van standpunten en het leren kennen van belangen. Er zou een budget beschikbaar moeten zijn voor bewoners om experts te raadplegen of faciliteiten in te kunnen huren.

Benadrukt wordt dat open en frequente communicatie, zowel met externe stakeholders als met interne partijen, essentieel is.

Behoud kwaliteit: initieer dynamiek

De opbouw van kennis en samenwerking binnen de commissie vergt tijd.

Daarom is het uit oogpunt van kwaliteitsborging belangrijk commissieleden voor een langere periode aan het commissiewerk te binden. Tegelijkertijd is bij langere binding van leden aan de commissie denkbaar dat individuen zich vastbijten in een thema of dat meerdere leden gelijktijdig de commissie verlaten waardoor kennis en ervaring wegstroomt. Het is daarom nuttig om de positieve en negatieve effecten van langere binding met het commissiewerk door sturing in de hand te hebben. Dergelijke sturing brengt dynamiek en borgt de kwaliteit.

De commissie heeft zelf beperkt in de hand wie deel uit zullen maken van de commissie. Weliswaar heeft de voorzitter het recht leden voor benoeming voor te dragen, maar in de praktijk is zijn speelruimte beperkt. Politiek gekozen bestuurders en ambtenaren zullen immers qualitate qua zitting nemen.

Om toch alert te zijn op dynamiek kan de commissie periodiek een vast evaluatiemoment inbouwen. Een dergelijk evaluatiemoment is kan dan het best plaatsvinden in een 'verkiezingsluwe' periode. Omdat lagere overheden een vast vierjaarlijks stramien volgen, ontstaat dan een cadans, waarin om de twee jaar de samenstelling van de commissie op de agenda staat. Zonder het verplichtend karakter van een schema van aftreding uit het verenigingsleven over te nemen, kan een dergelijke systematiek wel de basis vormen voor de periodieke evaluatie van de commissiesamenstelling. Criteria daarbij kunnen zijn:

- commissieleden per geleding van de commissie voor vier jaar te benoemen;
- een maximum van twee termijn te stellen dat leden benoemd kunnen worden;
- een tweejaarlijks schema van aftreding vast te stellen, waarbij per geleding niet meer dan de helft van de leden aftredend is, afwisselend aan de zijde van politiek gebonden (verkiezingsjaar) en niet-politiek gebonden (tussenperiode) commissieleden.

3.1 Aanbeveling

In lijn met hetgeen in dit hoofdstuk is beschreven doet Awareness de commissie de volgende concrete aanbevelingen:

- definieer de verhouding tussen en de mate van betrokkenheid van commissieleden en buitenwereld in termen van meebeslissen, meedenken, meepraten en meeweten;
- richt de commissie in met vaste leden en agendaleden, met overeenkomstige bevoegdheden;
- streef naar een getalsmatige verhouding van maximaal 15 vaste leden en maximaal 5 agendaleden;
- draag zorg voor een transparant systeem van vertegenwoordiging door vaste leden, waarbij onderscheid wordt gemaakt in de wijze van mandatering vanuit reguliere organisaties en 'ongeorganiseerde' belangenvertegenwoordigers. Vaste leden verwerven op grond van deze transparante mandatering rechten en plichten. Agendaleden nemen op opdrachtbasis zitting in de commissie en verwerven geen specifieke rechten en plichten;
- draag een kandidaat voor het onafhankelijk voorzitterschap voor die voldoet aan het profiel, door alle geledingen van de commissie wordt geaccepteerd en geen specifieke belangen heeft in het commissiewerk;
- breng het secretariaat onder bij een organisatie die voldoet aan het profiel en wordt geaccepteerd door alle geledingen van de commissie;
- stel jaarlijks een werkprogramma op voor de commissie;
- benoem uit de vaste leden van de commissie een programmacommissie die het jaarlijkse werkprogramma en de reguliere vergaderingen voorbereidt;
- werk stelselmatig aan professionalisering door – naast verrijking van inhoudelijke kennis en ervaring – ook ruimte te creëren om frequent te reflecteren op het werkproces en de onderlinge relatie;
- houd rekening met verschillen in organisatiegraad. Faciliteer de geledingen zonodig om het mogelijk te maken hun bijdrage in evenwicht met andere geledingen te kunnen doen. Reserveer hier ook budgetten voor;
- Borg kwaliteit en dynamiek door middel van een transparant systeem van evaluatie van de betrokkenheid van commissieleden, analoog met de systematiek van (her)benoeming en aftreden uit het verenigingsleven.

4 Aanbevelingen ter implementatie

Met dit overdrachtsdocument beoogt de CMLR de uitkomsten uit de evaluatie van het functioneren van de commissie en de denkbeelden die de commissie heeft over de inrichting van de toekomstige CRO vast te leggen. Het doel daarvan is bij te dragen aan de continuïteit in het denken over de verdere ontwikkeling van de commissie en haar werkwijze.

Om tot een zorgvuldige implementatie van de voorstellen in dit overdrachtsdocument te komen stelt Awareness de volgende aanbevelingen voor:

- Stel uit de commissie een werkgroep samen, waarin diverse geledingen zijn vertegenwoordigd, die aan de hand van dit vastgestelde overdrachtsdocument de implementatie ervan onder de nieuwe CRO voorbereidt;
- Leg tot slot het vastgestelde overdrachtsdocument en de implementatieplannen ter besluitvorming voor in de eerste commissie vergadering van de nieuwe CRO.

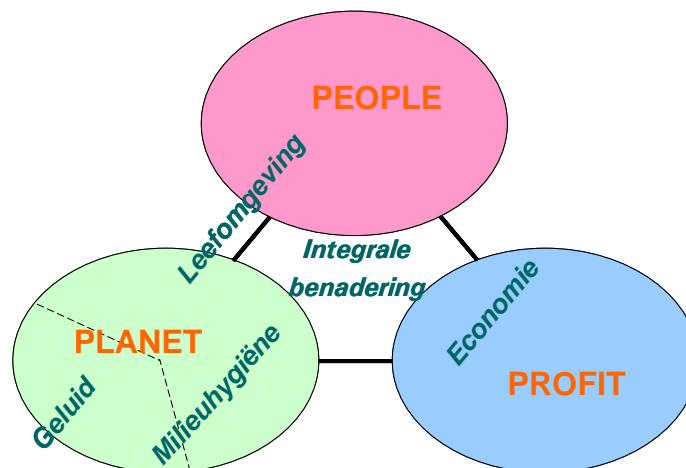
Bijlage 1

Toelichting op het Tripl-P-model

Toelichting op het Tripl-P-model

In hoofdstuk 2 presenteerde figuur 2 het principe van het Triple-P-model, vertaald naar het werkveld van de commissie. Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

De figuur maakt duidelijk dat een focus op geluid 'alleen' of op milieuhygiëne niet beantwoordt aan de wens om ook aandacht te kunnen geven aan sociaal-maatschappelijke en economische belangen. Het combineren van milieuaspecten met sociaal-maatschappelijke onderwerpen levert een focus op leefomgeving op. Leefomgeving ten opzichte van economie draagt het risico in zich als conflicterende belangen te worden gezien. Het duurzaamheidsmodel gaat ervan uit dat dergelijke (vermeende) tegenstellingen alleen in onderlinge balans doorbroken kunnen worden: een optimaal evenwicht is alleen te vinden als vanuit alle drie de invalshoeken rekening wordt gehouden met elkaars belangen.

Figuur 2: Het duurzaamheidsmodel (Triple-P), toegepast op het werkveld van de commissie.

Bijlage 2
Sheets workshop R'dam Airport

Sheets workshop R'dam Airport, 18 september 2008

Tijdens de workshop is gewerkt in groepen van drie tot vier commissieleden, zo veel als mogelijk verdeeld naar belang als stakeholder (politiek/bestuurlijk, operationeel, belangenbehartiger). De uitkomsten per groep, die elk een toepasselijke naam droeg (Airbus, McDonnell Douglas en Boeing), is onderstaand weergegeven.

1. Scope**Airbus 1****Duurzaamheid op omgevingsniveau**

Degenen die de lasten hebben mogen./moeten ook de voordelen krijgen

Last: voorkomen van hinder: nog beter/harder aanpakken dan tot nu

Voordelen in omgeving: Economisch: banen (vgl London City) –

Maatschappelijke stages

Valkuil: Appels en peren vergelijking

McDD 1

UITGANGSPUNT

- RA = gegeven
- Moet economisch kunnen functioneren
- Met respect voor de omgeving

FOCUS

1. V: Duidelijk meetbaar en objectief
N: Te beperkt, geen ruimte voor experimenten
2. V: Specifieke aandacht voor hindereffecten van RA die er per definitie zijn
N: Geen
3. V: Door combinatie van de aspecten economie en leefomgeving creëer je evenwicht
N: Geen
4. Utopia

VOORKEUR

Focus combinatie 2 en 3

VALKUILEN

Focus 4 één grote valkuil

Boeing 1

- Breedte u.d scope: duurzaamheid
  - Gevaar: uitdijing
  - Winst: ..... feitelijke richting
- Uitgangspunt: regelgeving die de bandbreedte u.d. commissie bepaald
- "Door overleg goed gebruik van de luchthaven voor alle betrokkenen regelen" (Platform)
- Wie zijn de betrokkenen in het overleg
  - Burgers (breed)
  - Overheden
  - Economische autoriteit (Achterban) → bijvoorbeeld KvK of vervoersautoriteit
  - Airport
  - Geen extra ballast

2. Scope

Airbus 2

Balans tussen lusten en lasten

Kaart 3

- + Banen stageplaatsen voor omgeving
- + Communicatie: eerlijk: niet alleen positief, ook aangegeven wat er mis is gegaan. Website: direct toegankelijk
- + Kaart 2 + 4; bekende geluidhinder direct op site

McDD 2

UITGANGSPUNT

- Focus 1 + 2

GERELATEERDE MAATSREGELLEN

- Cie. Van Heijningen; incl. onderzoek haalbaarheid

TOP 3

- Terugdringen nachtvluchten
- Communicatie
- Milieubeperkende maatregelen buiten vliegactiviteiten

AANBEVELING

- Goede nieuwsbrief
- Neutrale website: startpagina met doorlink mogelijkheden

ROLLEN

- Initiatiefnemers (afhankelijk van belang)
- Bevoegd gezag (wettelijk)
- CRO (Afstemming / controle)

Boeing 2

- Naast fysieke maatregelen inzetten op communicatie
- Hinderbeperking is meer dan geluidsreductie; beleving participatie 'open vizier'
- Communicatieplan 'gedragen'; gedeelde verantwoordelijkheid
- Participeren in de samenleving (London City)
- Participatie bevorderende maatregelen
- Kaart 4 = goede bedrijfsvoering
- Doelgroepen strategie
- Aanspreekpunt
- Verantwoordelijkheid
- Niet afschuiven
- Communicatieplan gezamenlijk
- Deel kosten niet voor .A.

3. Overdrachtsdocument**AIRBUS 3**

- Cie bestaat uit:
  - provincie
  - bestuurders
  - bewoners
  - R'dam airport
  - + deskundigen op afroep
- Alleen vergaderen als er een besluit moet worden genomen
- Na overleg: bestuurlijke afstemgroep: wethouders Rotterdam, Sciedam, Lansingerland ea portefeuillehouders Overschie en HIS + deskundigen op uitnodiging
- Terugkoppeling van BAG naar Cie en naar raad

McDD 3**SAMENTELLING CRO**

Geen invloed: Rijk, PZH, Gemeenten, exploitant, luchtverkeersleiding

Wel invloed: omwonende: 1. per gemeente met draagvlak en terugkoppeling

Onafhankelijk voorzitter

Luchtvaartmijlen:

- 1 vertegenwoordiger met draagvlak en terugkoppeling

Bedrijven:

- 1 vertegenwoordiger uit KvK of VNO/NCW

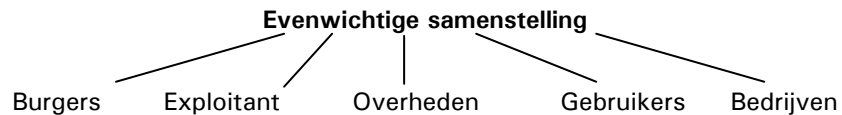
Aanwezigheid adviseurs indoen nodig.

Adviseurs hebben;

- geen verantwoordelijkheid
- geen bevoegdheden

Aanbevelingen:

- voorstellen akkoord
- zoeken naar gezamenlijke belangen en deze uitdragen
- GA zakelijk en objectief met verschillen van inzicht om

Boeing 3

- Clusteren als basis
- Kan niet onbeperkt opgaan voor gemeenten
- 35 ke / lden

Toekomst CRO

- Wetgeving: goed overleg alle .....
- Leden representeren achterban. Achterban is zelf verantwoordelijk
- Leden moeten boven deelbelangen staan
- Niet alle punten te scoren. soms – soms +
- Gedeelde verantwoordelijkheid
- Terugkoppelplicht
- Agendacommissie bereidt; onderwerpen voor (+ org. Kader)

Matrix Samenstelling van de CRO Rotterdam Airport

Vaste (plaatsvervangende) commissieleden	Genodigd voor voordracht kandidaat-leden
<p>I. Wettelijk vertegenwoordigde leden uit de sectoren:</p> <p>a. gemeenten waarin het beperkingengebied geheel of gedeeltelijk is gelegen,</p> <p>b. de exploitant van de luchthaven,</p> <p>c. de verlener van luchtverkeersdienstverlening voor zover op de luchthaven van toepassing, en</p> <p>d. omwonenden van de luchthaven.</p> <p>II. Vertegenwoordigers van rechtspersoonlijkheidbezittende gebruikersorganisaties of milieuorganisaties.</p> <p>III. Onafhankelijk voorzitter</p> <p>IV. Commissiesecretaris</p>	<p>a. Deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek Deelgemeente Overschie Gemeente Lansingerland Gemeente Rotterdam Gemeente Schiedam</p> <p>b. Rotterdam Airport</p> <p>c. Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL)</p> <p>d. Bewonersverenigingen (2 vertegenwoordigers)</p> <p>Zuid-Hollandse Milieufederatie (ZMF) Gebruikersvereniging van luchthaven gerelateerde bedrijven Kamer van Koophandel (als representant van niet-luchthaven gerelateerde bedrijven)</p> <p>p.m. (aanbod van Provincie Zuid-Holland)</p> <p>p.m. (aanbod van Provincie Zuid-Holland)</p>
Agendaleden (en plaatsvervangers)	
Expertise met het oog op algemene/ beleidsmatige inbreng	Ministerie van VenW Provincie Zuid-Holland (ambtelijk)
Expertise met het oog op milieu inbreng	DCMR VROM Inspectie Milieuhygiëne Z-W
Expertise met het oog op sociaal-maatschappelijke inbreng	ad hoc in te vullen (bijvoorbeeld gemeenten buiten de 35 Ke-zone)
Expertise met het oog op economische inbreng	ad hoc in vullen
Expertise met het oog op functioneren commissie	ad hoc in vullen (bijvoorbeeld procesbegeleiding of communicatie expertise)